

unalmas, aki bensőleg szerencsétlenül kerülgeti önmagát és külsőleg elmúlasztja a legjobb alkalmakat, akin senki sem segíthet, mert a legjobban kínálkozó feltételek között sem tud segíteni magán; Lázár, akinek ilyen és ehhez hasonló okok miatt egy embere sincsen. Neked pedig van, talán nem is egy, te jobban állasz önmagaddal és ezért jobban másokkal is. Te gazdag vagy és ő fekélyeivel ott fekszik ajtód előtt. Neked segített az Isten, ahol ő annyira rá van szorulva a segítségre. Ne nyugtasd magad azzal és ne húzódj félre azzal, hogy neki talán más tekintetben sokkal jobban van dolga, mint neked. Ebben a tekintetben nincs ellenvetés. Neked jobb dolgod van. És most lásd meg egész világosan, hogy, vagy ennél a Lázárnál és vele együtt találsz meg Istent és az ő adományait, vagy a te egészen elbájoló szeretetreméltóságodban, az általános tiszteletben és barátságban, mely körülvesz téged, elutasítod Istent.

A gazdagság lehet még mélyebben is. Talán nemcsak szeretetreméltó és szeretett, hanem *belső*, komoly, termékeny ember vagy. Vannak alapelveid és nemcsak hogy vannak, hanem érted is, hogy hogyan haladj egyszerűen, egészségesen a jó úton előre. Ismered akadályaidat és ha csendesen is, de azon az úton vagy, ahol — Goethe találó szavai szerint — csakhamar mester lesz belőled. Boldog ember! Gazdag, nagyon gazdag ember! Téged — tudva vagy tudatlanul — még többen irigyelnek, mint gondolod és szívesen ennének morzsákat asztalodról. Szívesen elfogadnák, amit titokban, de biztosan birtokolsz. És nekik sincsen. Ott fekszenek ajtód előtt, mint szegény Lázárok: a bolond Lázár, aki életével és erejével semmire sem tud menni; a felületes és könnyelmű Lázár, aki magát morzsálja és amit neki adtál, kihajítja az ablakon; a meggondolatlan Lázár, aki nem érti önmagát és ezért a világot sem; Lázár, aki csak a látszatnak él és ezért egészen biztosan valamilyen ábrándba vagy elkeseredésbe éli bele magát, akin szigorú az élet bosszúja, mert nem akar komolyan élni. Tudod-e, te jelességeidben gazdag ember, hogy ő, ez a szegény Lázár, itt van az ő fekélyeivel. És ugye nem elégszel meg azzal, hogy sajnálkozásodat kifejezve, egy vállvonítással elhaladj mellette. Jogosan eshetik nehezedre és könnyen megteheted, hogy elhaladj e mellett a Lázár mellett. De te tudod és gondolsz arra: „Leereszkedett a föld legalacsonyabb helyeire”,

leereszkedett azokhoz, akik rászorultak segítségére, nem pedig az egészségesekhez, akiknek nincs szükségük orvosra! Éppen ez a pártos Lázár és megvédő úr az örökkévaló élő Isten maga. Ha elméssz mellette, Isten mellett méssz el, ha nem teszel vele semmit, Istennel sem teszel semmit, ha nem keresed és nem találsz meg, nem keresed Istent sem és nem találsz meg az örökkévalóságban sem. Ez, ez az a hely, ahol vár rád az Isten.

A Szentírás szerint van még egy gazdagság: *Istenben*. Nem kell ez alatt valami felületes, felszínes dolgot érteni; nem azt, amit ma lekicsinylőleg kegyességnek neveznek, nem pusztán érzelni megmozdulást, nem pusztán erkölcsiséget, sem pusztán értelmi meggyőződést. A te gazdagságod lehet az igaz, élő, a Szent-Lélek által teremtett és megtartott hitnek az igazi gazdagsága, mely Isten előtt igazzá és boldoggá tesz, mert általa minden vagy, aminek Isten előtt lenned kell. Milyen csekély minden gazdagság annak a gazdagsága mellett, aki e két szócskát ki meri mondani: Én hiszek — mert tudom, kiből hiszek. És itt is és éppen itt van a gazdag ember ajtója előtt a szegény Lázár, aki talán minden másban gazdag, éppen *Istenben* szegény, Lázár, aki *nem hisz*, aki talán azt mondja: Én nem *tudok* hinni! aki talán azt is gyakran mondja: Én nem *akarok* hinni! Meglehet, hogy mi magunk egy ilyen hinni nem *tudó* vagy nem *akáró* emberrel ott vagyunk kívül. De nem volnánk itt, ha nem lettünk volna belül is, ha nem lettünk volna gazdagok az igaz hitben Istenben és ha nem reméltük volna, hogy egyszer ismét belül leszünk. De ha most egy pillanatra úgy gondolkozunk, mint akik belül vannak, egészen másképpen állunk szemben másokkal, akik kívül vannak, akik bosszantó kételkedéssel, vagy még bosszantóbb ellentmondással, vagy a legbosszantóbb közönyösséggel rohannak a maguk útján és úgy gondolják, hogy eléggé megfontoltan gondolkoznak az örökségről, a lét alacsonyabb és magasabb kötelességeiről, problémáiról és örömeiről, akik Isten után egyáltalán nem, vagy ha igen, akkor komolytalanul érdeklődnek és akik — amint mondják — nemhogy a legnagyobbat és legjobbat bírnák — de még az egy szükséges dolgot is nélkülözik, akik lehunytt szemekkel rohannak az örök romlásba. Vajon lehet-e ezt is Lázárnak nevezni az evangélium értelmében? Érvényes-e itt is ugyanaz a törvény? És érvényes-e akkor is, ha Lázár nemcsak hogy vesztleg marad a maga nyomorúságában, hanem a gaz-